

HERMAN
MELVILLE

BARTLEBY, PISAR

NASLOV IZVIRNIKA
**HERMAN MELVILLE/
BARTLEBY THE SCRIVENER**

PREVOD **POLONA GLAVAN**

AVTOR PRIREDBE, KONCEPTA
IN REŽISER **MILOŠ LOLIĆ**

ZVOČNA PODOBA **LUKA IVANOVIĆ**

SVETOVALCA NA PROJEKTU
BOJANA DENIĆ IN IGOR DOBRIČIĆ

IGRAJO **IGOR SAMOBOR,
SANDI PAVLIN, JANEZ STARINA,
KLEMEN NOVAK, TADEJ PIŠEK**

TEHNIČNA EKIPA MINI TEATRA
VODJA TEHNIKE **TILEN VIPOTNIK**

FOTOGRAFIJE **MIHA FRAS**

PREMIERA **13. IN 14. MAJA 2011**

MiniTeater

MILOŠ LOLIĆ je bil rojen 1979 v Beogradu. Študiral je gledališko in radijsko režijo na Fakulteti dramskih umetnosti v Beogradu.

Do sedaj je režiral naslednje predstave:

“Adam in Eva” Miroslava Krleže (2002), “Velika bela konspiracija” Dimitrija Vojnova (2004), “Druga stran” Dejana Dukovskega (2006), Tesla, “Totalna Refleksija”, Marije Stojanović (2006), “Moški posli”, Franza Xaverja Kroetza (2007) in “Sanjače”, Roberta Musila (2009).

Za zadnjo uprizoritev je bil nagrajen z nagrado Mira Trailović Grand Prix na 43. Mednarodnem gledališkem festival Bitef v Beogradu. S predstavo “Bog je di-džej” Falka Richterja je nastopil na prestižnem festivalu “Radikal Jung 2011” v Münchnu.

Gilles Deleuze, »Bartleby ali formula«

Opazili so že, da oblika I prefer not to ni niti trditev niti zanikanje. Bartleby „ne odklanja, pa tudi ne sprejme; stopi korak naprej in se pri tem potegne nazaj, nekoliko se izpostavi v rahlem umiku govora“. Advokatu bi odleglo, če Bartleby ne bi hotel, toda Bartleby ne odkloni, samo odbije tisto neljubo (ponovno prebiranje, nakupe ...). Prav tako Bartleby ne sprejema, ne navede ničesar, kar bi raje delal kot prepisoval, temveč postavi samo nemožnost repisovanja. Skratka, formula, ki zaporedoma odklanja vsako drugo dejanje, je že pogoltnila prepisovanje, ki ji ga sploh ni več treba odklanjati. Formula je uničujoča zato, ker enako neusmiljeno izloči tako tisto, kar bi mu bilo ljubše, kot tudi sleherno neljubo. Uniči izraz, na katerega se nanaša in ki ga odklanja, pa tudi drugi izraz, za katerega se je zdelo, da ga ohranja, a ki v resnici postane nemogoč. Pravzaprav ju naredi nerazločljiva: izdolbe področje nerazločljivosti, nedoločnosti, ki neprestano raste med neljubimi dejavnostmi in med najljubšo dejavnostjo. Vsaka posebnost, vsaka referenca odpade. Formula izniči „prepisovanje“, edino referenco, glede na katero bi nekaj lahko bilo ali ne bilo ljubše. Raje ne bi nič kot nekaj: to ni volja po niču, ampak rast nič a volje. Bartleby si je pridobil pravico do preživetja, to se pravi do tega, da nepremično in pokonci stoji pred slepo steno. Čista potrpežljiva pasivnost, kot bi rekel Blanchot.

Biti kot bit in nič več. Silijo ga, naj reče da ali ne. Toda če bi rekel ne (primerjanju, nakupovanju ...), če bi rekel da (prepisovanju), bi bil hitro

premagan, imeli bi ga za odvečnega, ne bi preživel. Preživi lahko le, če se vrti v suspenzu, ki vse drži na distanci. Njegov način preživetja je, da bi raje, da ne primerja, s tem pa tudi to, da nič raje ne prepisuje. Eno je moral odkloniti, da bi drugo napravil nemogoče. Formula je dvočasna in neprestano obnavlja samo sebe tako, da gre ponovno skozi enaka stanja. Zato ima advokat vsakič vrtoglav občutek, da se vse znova začenja iz nič.

Giorgio Agamben, »Bartleby ali o kontingenci«

V to filozofsko konstelacijo spada Bartleby, pisar. Kot pisar, ki je prenehal s pisanjem, je skrajna podoba ničā, iz katerega izhaja vsako stvarstvo, in hkrati najbolj neizprosna afirmacija tega ničā kot čiste, absolutne zmožnosti. Pisar je postal pisalna tablica, zdaj ni več nič drugega kot svoj lastni beli list. Zato ne preseneča, da tako vztrajno biva v breznu možnosti in vsaj navidez nima niti najmanjšega namena, da bi ga zapustil. Naša etična tradicija je večkrat skušala zaobiti vprašanje zmožnosti tako, da ga je reducirala na vprašanje volje ali nujnosti: prevladujoča tema ni to, kar zmoreš, temveč to, kar hočeš ali moraš. Pravnik ne odneha s tem, da nenehno Bartlebyja opominja na to. Ko na njegovo zahtevo, da gre na pošto (»Stopite no do pošte, boste?«) Bartleby odvrne z običajnim raje bi, da ne, ga pravnik hitro prevede kot »Mar nočete?« (You will not?); a Bartleby poudari s svojim »mirnim in trdnim« glasom: raje bi, da ne. (Prefer not je edina variacija običajne formule I would prefer not to, ki se pojavi trikrat. Če se Bartleby odreče pogojniku, je to zato, ker se hoče znebiti vsake sledi glagola hoteti, četudi v modalni uporabi.) In ko skuša pravnik pošteno, na svoj način razumeti pisarja, nam čtivo, ki se mu posveča, ne pušča nobenega dvoma o kategorijah, ki jih skuša uporabiti: Edwards o Volji in Priestley o Nujnosti. A zmožnost ni volja in nezmožnost ni nujnost: navkljub »zdravilnemu občutku«, ki ga vzbudijo ta branja, njihove kategorije nimajo vpliva na Bartlebyja. Verjeti, da ima volja oblast nad zmožnostjo, da je prehod k dejanju rezultat odločitve, ki konča dvoumnost zmožnosti (ki je vedno zmožnost narediti ali ne narediti) – natanko to je večna iluzija morale.

Problemi št. 7-8/2004

Rezervacije sprejemamo na:
G: 041 314 414, T: 01 425 60 60
info@mini-teater.si, www.mini-teater.si

Mestna občina
Ljubljana

GD Izobraževanje in kultura
Program Kultura

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Predstava je nastala v okviru mednarodnega evropskega projekta »PNA 2«, ki ga sofinancira Evropska komisija, program Kultura (2007-2013). Vsebinska komunikacije je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.